

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านวังโรงน้อย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านวังโรงน้อย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา ๒๕๔๔

นางสาวกุหลาบทิพย์ มินทร์จันทิก : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณี
ศึกษา
หมู่บ้านวังโรงน้อย

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์เภสัชกร ดร.เกรียงศักดิ์ เอี่ยมเก็บ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองจัดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งให้ความรู้ และ
ความสามารถในการบริหารจัดการ โครงการ และประยุกต์ ความรู้สู่ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม อย่าง
มีประสิทธิภาพ สามารถทำการวิจัย ติดตามประเมินโครงการ ตลอดจนสร้างจิตสำนึกในการมีส่วน
ร่วมแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง โดยเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและคิด
ตามประเมินผล ตลอดจนวิจัยการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ดำเนินการอย่างมี
ประสิทธิภาพ นำมาวิเคราะห์โดยการใช้เครื่องมือต่างๆ ในการเก็บข้อมูล และผลการวิจัย จัดทำขึ้น
ในรูปแบบสารนิพนธ์

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อ.ภก.ดร. เกรียงศักดิ์ เอี่ยมเก็บ)

กรรมการสอบ

(อ.ดร. ราเชนทร์ โกศลวิตร)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

25 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคล ต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงาน วิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์เกษัชร ดร. เกรียงศักดิ์ เอี่ยมเก็บ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- นางธัญญลักษณ์ เปล่งวุฒิไกร ผู้ช่วยอาจารย์นิเทศก์
- ดร. ราเชนทร์ โกศลวิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลั่นศรีสุข
อาจารย์ ดร. พัฒนา กิติอาญา คุณพรพิศ มุตตระการ และคณาจารย์ประจำ
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- พัฒนาการชุมชนอำเภอเมืองและพัฒนารชุมชนตำบลหนองหัววัว จังหวัด
นครราชสีมา ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความ
คุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล
และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านที่ได้ให้ความ
อนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการ
ศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นางสาวกฤตลาภทิพย์ มินทร์จันทิก

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	1
กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
วิธีดำเนินการ.....	4
ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ.....	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	6
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	6
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	8
ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	15
แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	17
แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	17
การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	18
หลักการประเมิน โครงการแบบชีพพ์โมเดล.....	19
การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	19

เรื่อง	หน้า
เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ	20
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินและเครื่องมือ.....	21
รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ.....	21
ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล.....	23
ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา.....	24
ตัวชี้วัดการประเมิน โครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา.....	27
ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีใหม่และตัวแปรศึกษา (ถ้ามี).....	30
ตัวชี้วัดการประมาณเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา.....	30
ตัวชี้วัดอื่นๆ ที่เกิดขึ้น.....	31
ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์.....	31
การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร.....	31
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	42
ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	42
ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม.....	47
ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	49
ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้น โครงการกองทุน.....	50
หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	50
สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	50
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	52
วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	52
วิธีดำเนินการ.....	52
ผลการดำเนินการ.....	53
อภิปรายผล.....	53
ข้อเสนอแนะ.....	55
บรรณานุกรม.....	56
ภาคผนวก.....	57
ประวัติผู้เขียน.....	58

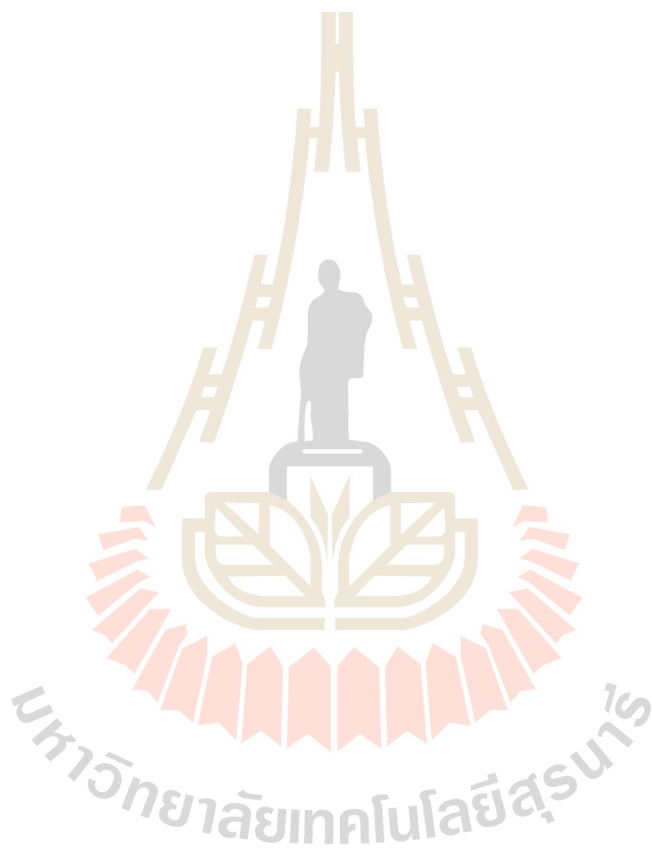
สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ	หน้า
1. ความคิดพื้นฐานการประเมินของ “สตัฟเฟิลบีม”	2
2. ความคิดพื้นฐานการประเมินของ “สตัฟเฟิลบีม”	4
3. ความคิดพื้นฐานการประเมินของ “สตัฟเฟิลบีม”	19

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของประชากร จำแนกตาม ลักษณะของประชากร.....	46
2. ตารางที่ 2 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำ จำแนกตามแหล่งน้ำ.....	47

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลังหลักการและเหตุผล

สภาพความเป็นอยู่ของคนในชนบทสมัยก่อนอยู่อย่างพอมีพอกิน หากินตามสภาพดินฟ้าอากาศ แต่ปัจจุบันความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือการไม่มีเงินลงทุนและขาดโอกาสแหล่งเงินทุนต่างๆ จะมีก็แต่แหล่งเงินทุนนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงซึ่งหากประชาชนจะไปกู้เงินจากแหล่งกึ่งนอกระบบเหล่านั้นมาลงทุนก็สู้กับอัตราดอกเบี้ยไม่ไหว ดังนั้นรัฐบาลจึงมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหายากจนโดยกำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจอีกทั้งยังเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนต่อไปอันจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมต่อไปในอนาคต

และจากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนที่ได้จัดตั้งกองทุนเสร็จแล้วและได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุนและรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านแล้วหรือยังไม่ได้รับก็ตาม ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อปฐาฐานของเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อให้เกิดการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความสำเร็จคือความเข้มแข็งของเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

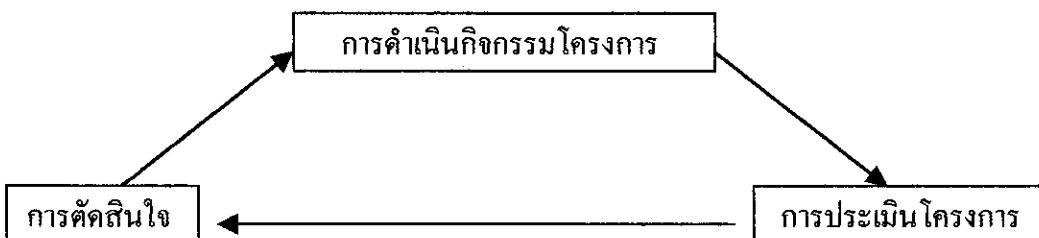
เมื่อการจัดตั้งกองทุนเสร็จเรียบร้อยแล้วมีการบริหารจัดการ การนำเงินไปลงทุนของสมาชิกดังกล่าวมาแล้ว เพื่อที่จะได้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านของแต่ละชุมชนในท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ที่กล่าวมาข้างต้นมากน้อยเพียงใด จึงสมควรจะมีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตเข้ามาประจำในแต่ละหมู่บ้านและเขียนรายงานเรียบเรียงการประเมินในรูปแบบของ " สารนิพนธ์ " (Substantive Report) เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของโครงการและจุดอ่อนจุดแข็งของโครงการ ที่ควรปรับปรุงในแต่ละท้องถิ่นเพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นและเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นของตนเอง

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 2.1 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในหมู่บ้านวังโรงน้อย หมู่ 4 ตำบลกฤษณา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ว่าบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
 - 2.1.1 ท้องทุนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ของสมาชิก
 - 2.1.2 ท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
 - 2.1.3 ท้องถิ่นมีความสามารถมีกระบวนการพึ่งพาตนเองได้
- 2.2 เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่เสริมสร้างและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ว่ามีอะไรบ้าง
- 2.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีการเชื่อมโยงกันระหว่างชุมชน ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบลและระดับประเทศ
- 2.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายและเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบแนวคิดทฤษฎีหรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ใช้เพื่อการวิเคราะห์ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในสารนิพนธ์เล่มนี้ โดยใช้ต้นแบบแนวคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพี โมเดล” (CIPP Model) ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ แนวคิดและรูปแบบการประเมินซีพีพีผู้คิดค้นคือ Stuffle beam (Stufflebeam’s CIPP Model) สตีฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐานคือ

แผนภูมิที่ 1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของ Stuffle beam

สต๊ฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนการประเมินเป็น 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดสารสนเทศเพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และเจ้าของกรอบความคิดนี้ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อรูปแบบการประเมินว่ารูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมินดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความเพียงพอ ของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ในการดำเนินงานในช่วงต่อไป

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการรวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยายหรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ สต๊ฟเฟิลบีม ยังได้เสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

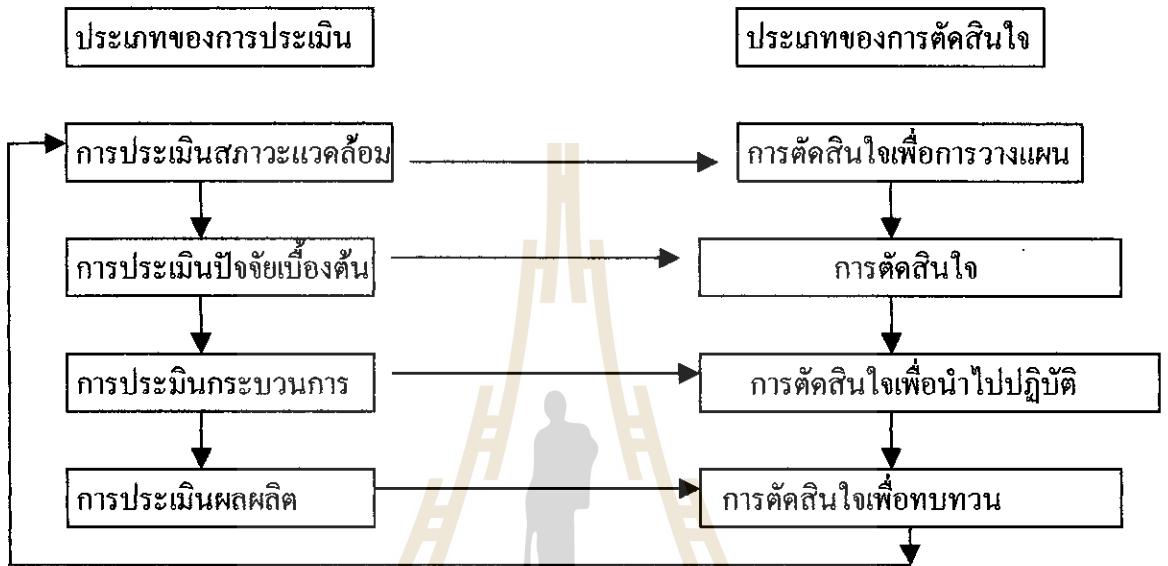
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้นที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Tiplmenting Decision) เป็นการตัดสินใจที่จะใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการเพื่อพิจารณาควบคุมดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุง

แก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycleing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณา ยุติ ล้มเลิก ขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

Stuffle beam ได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจดังนี้

แผนภูมิที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของ Stuffle beam

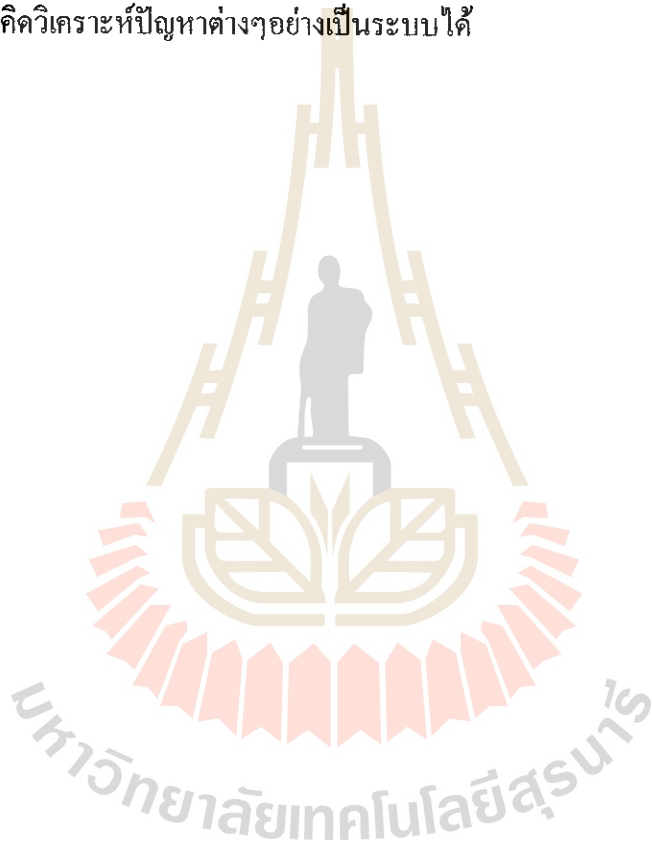
4. วิธีการดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจ ปรัชญา วัตถุประสงค์และระเบียบข้อบังคับต่างๆของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ต้องศึกษาถึงสภาพแวดล้อมของการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่ามีแนวทางการพัฒนาไปในทิศทางใดบ้าง
3. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบรายงานตั้งแต่ บร. 1 - บร. 12
4. มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยใช้ CIPP Model ในการวิเคราะห์เพื่อให้การศึกษาการประเมินโครงการของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น
5. รวบรวมข้อมูลประมวลวิเคราะห์ตามประเด็นต่างๆ โดยใช้วัตถุประสงค์และเทคนิคในการจัดทำธุรกิจและเขียนสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุน
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆในระดับหมู่บ้านและชุมชน
4. ผู้ศึกษาได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีเป็นวิทยาศาสตร์อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆอย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาการต่างๆที่ปรากฏนี้เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลอื่นๆ หลักวิชาและเทคนิควิธีการประเมินดังกล่าวมี 9 ด้านได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ 2544
3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบติดตามสังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบ ซิฟฟ์ โมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ
 - 9.1 ธุรกิจชุมชน
 - 9.2 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน
 - 9.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 - 9.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้มีการแถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการสร้างอาชีพ เสริมรายได้แก่ประชาชน อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่น และเป็นรากฐานของเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นนโยบายที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและการแก้ปัญหาทางสังคม ในแต่ละท้องถิ่น ในหมู่บ้าน

และชุมชนเมืองมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยหลักการ

1.1 ระเบียบการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 ดังนี้

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ นโยบายดังกล่าวจะสามารถดำเนินการสำเร็จลุล่วงไปได้ต้องประกอบด้วยหลักการสำคัญดังนี้

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน
- 3) การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางการพัฒนา

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดค่าใช้จ่ายและเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
- 2) ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในแต่ละชุมชน ท้องถิ่น และสังคมโดยรวม
- 4) เพื่อช่วยเสริมสร้างการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มและแก้ปัญหาของตนเองและมีการสร้างศักยภาพของตนเองอีกทั้งยังเป็นการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 5) ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งในด้านเศรษฐกิจและสังคมในการจะพัฒนาตนเอง พึ่งพาตนเองไม่ถูกเอาเปรียบจากแหล่งเงินทุนนอกระบบ

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2)
- 2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2)

ในการรวบรวมข้อมูลการจัดทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ได้ใช้แนวทาง นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าวมาแล้วข้างต้นด้วยเป็นหลักการในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดสำคัญดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง"
2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งได้อีก
3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะสามารถพ้นจากตำแหน่ง ก็ต่อเมื่อ
 - ตาย
 - ลาออก
 - ได้รับโทษจำคุก
 - เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
4. การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมด
5. คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
 1. กำหนดนโยบาย
 2. กำหนดแผนการจัดการเงินทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 4. กำหนดแผนงานและอกระเบียบของกองทุน
 5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการเงิน การเก็บรักษา การจัดหา การจ่ายเงิน
 6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
 7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน
 8. ออกระเบียบ คำสั่งและประกาศอื่นๆ เพื่อให้ปฏิบัติตามระเบียบ
 9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารอาจมีคำสั่งให้ข้าราชการไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการ
 10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค รวมทั้งรายงานการเงินให้สำนักนายกรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละครั้ง
 11. การประชุมของอนุกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

12. ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะ อนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ได้
 เบื้องประชุม ค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักงาน
 เลขาธิการนายกรัฐมนตรี
2. สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังนี้
 1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
 2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาของคณะกรรมการและอนุกรรมการ
 3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ
 กองทุน
 4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบายและแนวทางการบริหาร
 กองทุน
 5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรต่างๆเพื่อเตรียมความพร้อม
 6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการ
 ดำเนินงานกองทุน
 7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารจัดการกอง
 ทุน
 8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือและข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย
 ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินการกองทุน
 9. ดำเนินการมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและ
 รายงานผลต่อคณะกรรมการ
 10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกอง
 ทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - ข้อ 8 ให้คณะกรรมการเปิดบัญชีเงินฝากออกทรัพย์ “กองทุนหมู่บ้านและชุมชน
 เมืองแห่งชาติ” กับธนาคารเพื่อสำรองจ่ายและบริหารจัดการสรรให้แก่กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชน
 เมือง
 - ให้ธนาคาร โอนเงินจาก “บัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” เข้าบัญชี
 กองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองตามคำสั่งจ่ายของคณะกรรมการ

ข้อ 9 ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติไปยังบัญชีกองทุนหมู่บ้านและบัญชีกองทุนชุมชนเมือง บัญชีละหนึ่งล้านบาท ภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

ข้อ 11 คณะกรรมการมีอำนาจระงับการจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหรือให้กองทุนขาดใช้หรือให้ส่งคืนเงินในกรณีที่กองทุนเบิกจ่ายไปแล้ว อันเนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด หรือกระทำการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุน

ข้อ 13 คณะอนุกรรมการสนับสนุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดแผนปฏิรูปการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
2. สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ในการทำหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการแก่กองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของกองทุน
4. ปรับปรุงแก้ไข ระเบียบ ข้อบังคับกองทุนตามแผนงานโครงการของรัฐ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับกองทุน เพื่อเอื้ออำนวยให้กลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน สามารถรวมกองทุนอื่นกับกองทุน ได้ตามวัตถุประสงค์
5. แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุน

1. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ 15 ให้คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมีอำนาจหน้าที่

1. รับขึ้นทะเบียนกองทุนตามระเบียบและวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด
2. ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน ซึ่งผ่านการประเมินของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับชุมชนตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด
3. สนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด ให้เป็นไปตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและบรรลุดำเนินการเป้าหมายและวัตถุประสงค์

5. ประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดสรรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกองทุนในจังหวัด

6. จัดทำระบบข้อมูลเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนต่างๆ ในจังหวัด เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนและส่วนที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทราบ

7. รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดให้คณะกรรมการทราบตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

8. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการสนับสนุนมอบหมาย

ข้อ 16 ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยกรรมการทั้งชายและหญิง ในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเอง โดยสมาชิกซึ่งกรรมการดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการกองทุน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง และต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 11

ข้อ 17 กรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

1. เป็นผู้มีชื่อในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับ โทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐ
ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20(3) และ(4)
ข้อ 18 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของ
เงินกองทุน เพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่นๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน

2. ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนที่ไม่
ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดและต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

3. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก ทั้งที่เป็นกลุ่ม องค์กรชุมชน หรือปัจเจก
บุคคลในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

4. สำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือน
และวิสาหกิจชุมชน ในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ตลอดจนสำรวจและจัดทำข้อมูลคัง
กล่าวของกองทุนอื่นๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

5. พิจารณาการให้กู้เงินตามระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6. ทำนิติกรรมสัญญา หรือดำเนินการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของ
กองทุน

7. จัดหรือเรียกประชุมสมาชิกตามที่กำหนดหรือได้ตกลงกัน หรือตามที่สมาชิก
จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมดลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอ และจะต้องดำเนินการ
ให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

8. จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทน หรือราย
ได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการคืนให้แก่กองทุนให้ครบเต็มตามจำนวนที่
ได้รออนุมัติให้เบิกจ่าย ในกรณีที่คณะกรรมการมีหนังสือหรือคำสั่งเป็นที่สุด เนื่องจากคณะกรรมการ
กองทุนไม่ปฏิบัติตามหรือบริหารจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับ ที่กองทุน
กำหนด

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

ข้อ 19 กรรมการกองทุนมีวาระตำแหน่งคราวละ 2 ปี ในกรณีที่กรรมการกองทุน
พ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มี
อยู่ และให้คณะกรรมการกองทุนจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุน
ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อ 16 ภายในระยะเวลาสามสิบ
วันกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน
สองวาระติดต่อกันมิได้

ข้อ 21 ให้คณะกรรมการกองทุนเลือกกรรมการด้วยกันเป็นประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เภษุญกกองทุน และเลขาธิการกองทุน

ข้อ 22 การประชุมคณะกรรมการกองทุนต้องมีกรรมการมาประชุมเกินงหนึ่งจของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น จึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการกองทุนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการกองทุนทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการกองทุนและรองประธานกรรมการกองทุนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ข้อ 23 กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง อาจประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
2. เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้โดยปราศจากภาระผูกพัน
3. เงินกู้ยืม
4. ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
6. เงินค้ำหุ้น
7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
8. เงินและทรัพย์สินอื่นๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

ข้อ 25 คณะกรรมการกองทุนสามารถกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุน ให้สมาชิกถือหุ้นของกองทุนหรือมีเงินฝากสัจจะไว้ที่กองทุน ในการชำระค่าหุ้น สมาชิกอาจชำระเป็นเงินทรัพย์สิน หรือแรงงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 27 นอกจากการประชุมใหญ่สามัญประจำปีแล้ว คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้ เมื่อมีเหตุที่ต้องขอมติหรือขอความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกตามระเบียบนี้หรือเมื่อคณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร

นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้ เมื่อมีเหตุที่ต้องขอมติหรือขอความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกตามระเบียบนี้ หรือเมื่อคณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร

นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในระยะเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอเป็นหนังสือจากสมาชิกซึ่งเข้าชื่อกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

ข้อ 28 ในการประชุมสมาชิกต้องมีสมาชิมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม สมาชิกจะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้บุคคลอื่นมาประชุมแทนก็ได้แต่ผู้รับมอบอำนาจนั้นจะรับมอบอำนาจจากสมาชิกเกินกว่าหนึ่งรายมิได้

การประชุมคราวใดมีสมาชิมาประชุมไม่ครบองค์ประชุม ให้นัดประชุมอีกครั้งหนึ่งภายในสิบห้าวันนับแต่วันนัดประชุมครั้งแรก ในการประชุมครั้งหลังถ้ามิใช่เป็นการประชุมใหญ่สามัญประจำปี เมื่อสมาชิมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดก็ให้ถือเป็นองค์ประชุม

ข้อ 30 สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุน พิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 31 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไปแต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้อง ไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

ข้อ 35 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลา ไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 36 ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้ คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้ คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับ ให้แก่ผู้กู้ รายหนึ่งรายใดก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่งหรือดำเนินการอื่นๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

ข้อ 37 ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้ นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ข้อ 38 ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีของกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบ รวมทั้งให้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปีรายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อให้สอดคล้องกันกับสภาพความเป็นอยู่ของสมาชิก เพื่อให้เข้ากับสมาชิก ดังนั้น เพื่อให้ระเบียบกองทุนหมู่บ้านมีความรัดกุมและยั่งยืนต่อไปคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านวังโรงน้อย หมู่ที่ 4 ตำบลกฤษณา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จึงได้มีการร่างระเบียบกองทุนเพื่อใช้เป็นกฎระเบียบให้สมาชิกปฏิบัติตามข้อกำหนดกองทุนดังนี้

1. ที่ตั้งกองทุน เลขที่ 29/16 หมู่ที่ 4 บ้านวังโรงน้อย ตำบลกฤษณา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30140 โทรศัพท์ 044 - 418180

2. วัตถุประสงค์

- 1.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกเพื่อการประกอบอาชีพ
- 1.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะและเงินรับฝาก
- 1.3 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 1.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี รู้เสียสละเพื่อชุมชน

3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

- 3.1 เงินที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล , รัฐวิสาหกิจ
- 3.2 เงินที่ได้รับบริจาค โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระกิจใดๆทั้งสิ้น
- 3.3 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆที่เกิดขึ้นจากผลการดำเนินการกองทุน
- 3.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 3.5 เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- 3.6 เงินหุ้น
- 3.7 เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

4. คุณสมบัติของสมาชิก

- 4.1 เป็นผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของหมู่บ้านวังโรงน้อยเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนจัดตั้งกองทุน
- 4.2 บุคคลนั้นจะต้องมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 60 ปี
- 4.3 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน

- 4.4 เป็นผู้มิได้มีสัญชาติไทย มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุน
- 4.5 ต้องผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน
- 4.6 อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- 4.7 มีเงินฝากสัจจะและผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้นแต่ไม่เกิน 5 หุ้น
- 4.8 ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- 4.9 จะต้องเป็นผู้ไม่มีประวัติการค้างชำระหนี้ของกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้าน

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 5.1 ยื่นคำขอเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 5.2 เป็นผู้มิได้คุณสมบัติตามข้อ 4 สามารถยื่นความจำนงสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะของกลุ่ม ปังเจกบุคคล หรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความพอใจของผู้สมัครสมาชิก
- 5.3 สถานที่รับสมัคร ณ ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน เลขที่ 29/16 หมู่ที่ 4 บ้านวังโรงน้อย ตำบลกฤษณา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
- 5.4 ระบุว่า จะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก โดยชอบธรรม โดยมีมติเห็นชอบ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการ

6. การฟื้นฟูสภาพการเป็นสมาชิก

- 6.1 เสียชีวิต
- 6.2 ลาออกได้รับการอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุนและจะสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ก็ต่อเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา
- 6.3 จงใจฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความร่วมมือกับกองทุนไม่ว่ากรณีใดๆ
- 6.4 เป็นบุคคลวิกลจริต จิตฟั่นเฟือนหรือถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลายหรือเสมือนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- 6.5 จงใจปกปิดความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัคร
- 6.6 ที่ประชุมมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมประชุม
- 6.7 เป็นผู้ที่ขาดส่งเงินฝากสัจจะเป็นเวลาติดต่อกัน 3 เดือนให้พ้นจากการเป็นสมาชิกทันทีโดยไม่ส่งคืนเงินใดๆทั้งสิ้น

4. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆเนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

2. จะต้องมีครัวเรือนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
3. การคัดเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม เหตุที่กำหนด ข้อสำคัญ 2 ข้อนี้เนื่องจากต้องการให้การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเป็นไปอย่างโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม เพื่อจะนำไปสู่ความสำเร็จของกองทุนต่อไป

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
2. เป็นผู้ที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 2 ปี
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในชุมชน ไม่คิดการพินัน ยาเสพติด
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยต้องโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่ความผิดที่ได้รับโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาว่ามีความผิดหรือการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งและทรัพย์สิน
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2530
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2530
9. ไม่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน

5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประมาณความพร้อมในด้านต่างๆของหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามสภาพความเป็นจริง

สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆดังนี้

1. ความพร้อมในด้านการจัดทำระเบียบข้อบังคับ เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนและคณะกรรมการและประชาชนร่วมทำระเบียบข้อบังคับ
2. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อจัดระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการบริหารกองทุนแล้วคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกต้องร่วมกันดำเนินการตามกติกาที่ว่าไว้คือ รับสมาชิก การระดมทุน การทำบัญชี
3. เลือกสรรคนดีเป็นคณะกรรมการกองทุนทุกคนต้องพร้อมที่จะร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกตั้งเอง เลือกคนดีมีประสบการณ์ มีความรู้
4. การสร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ต้องช่วยกันบริหารจัดการโดยประชาชนเพื่อประชาชน ร่วมกันดำเนินการ เริ่มการเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนต่อไป
5. การขอรับจัดสรรเงินจากรัฐบาล เมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเสร็จแล้วต้องมีความพร้อมในการขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีการขอขึ้นทะเบียนกองทุนพร้อมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องและมีการเปิดบัญชีกับธนาคารเพื่อรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาลต่อไป

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ที่คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการมติดเห็นควรอนุมัติกู้อย่างใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดให้คณะกรรมการเรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาชี้ขาดแต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ถูกเงินให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น
2. ให้คณะกรรมการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้หรือค่าตอบแทนเงินฝากในอัตราที่แน่นอน
3. ในกรณีที่คณะกรรมการมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ ตลอดจนเงื่อนไขรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้แจ้งให้ผู้กู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

4. คณะกรรมการกองทุนเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลและทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
5. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้พิจารณาถึงความเหมาะสมของสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดไม่เกิน 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ทำสัญญาการชำระเงินกู้หรือเงินทุกประเภท ผู้กู้เงินนำเงินไปมอบให้กับคณะกรรมการกองทุนเพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบ ชิฟฟ์ โมเดล

รูปแบบการประเมินแบบชิฟฟ์ โมเดลของ สต๊ฟเฟิล บีม (Stuffle beam's CIPP Model) กล่าวว่า “ การประเมินกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนำเสนอข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ “ โดยมีแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานคือ

แผนภูมิ แสดงความคิดพื้นฐานการประเมินพื้นฐานของ Stuffle beam สต๊ฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนการประเมินเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
2. เก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์และจัดสารสนเทศเพื่อนำเสนอผู้บริหาร

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนำไปสู่ความเข้มแข็งทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยจะจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมิน โครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้าน

และชุมชนเมืองให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษาโดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

เป้าหมายของการส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองคือต้องการให้การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพและเกิดผลสำเร็จในที่สุด และผู้กู้เงินจากกองทุนสามารถที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นและชุมชนเกิดความเข้มแข็ง มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

9. เอกสาร หลักวิชาอื่นๆ

1. ธุรกิจชุมชน นำหลักการทำบัญชี การทำธุรกิจในชุมชนที่มีอยู่ในหลักวิชาธุรกิจชุมชน มาปรับปรุงเพื่อให้เข้ากับการดำเนินการตามโครงการ
2. ประเมินเพื่อพัฒนา นำหลักการประเมินมาเป็นตัวอย่างช่วยในการประเมิน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความจริง 4 ประการ ดังที่ระบุไว้แล้วในวัตถุประสงค์ในบทที่ 1 เพราะฉะนั้นในบทที่ 3 ซึ่งมี 9 ด้าน ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ
2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล
3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา
4. ตัวชี้วัดประเมิน โครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ปรึกษา
5. ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่ และตัวแปรที่ศึกษา
6. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา
7. ตัวชี้วัดอื่นๆ ที่เกิดขึ้น
8. ข้อกำหนดของการทำการสารนิพนธ์ (ถ้ามี)
9. การแจกแจงตัวแปรลักษณะของตัวแปร
 - 9.1 เพื่อทราบว่า การดำเนินงานของทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
 - 9.2 เพื่อทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง
 - 9.3 เพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้
 - 9.4 เพื่อทราบทำชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

1.1 รูปแบบการประเมิน

- 1) หลักการพื้นฐานของการประเมินเป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริง หรือที่เรียกกันว่า “Authentic Evaluation”
- 2) การตัดสินใจคุณค่า ความเด่น ความด้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมิน แต่อาจทำในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น

3) การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินใจของตัวบ่งชี้ที่ไม่มีกระทำไว้ล่วงหน้า แต่จะทำการเก็บข้อมูลก่อนสำหรับตัวบ่งชี้ทุกคน แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ตัดสินใจสำหรับตัวบ่งชี้ ไคบ้างแล้วจึงค่อยพิจารณาตัดสินใจตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่มีมีการกำหนดเกณฑ์ก็เสนอ

4) รูปแบบการประเมินการประเมินเชิงแบบ ซึ่งตรงกับ ซิพพ์โมเดล (CIPP Model : Context - Input - Process - Product) แบบจำลองซิพพ์โมเดล ระบุว่า จะประเมินในด้านต่างดังนี้ คือ (ตรงตามแผนภูมิเชิงระบบที่ได้แสดงไว้ในบทที่ 1 ของสารนิพนธ์นี้)

- 4.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปชุมชนท้องถิ่น คำว่า “บริบท” หมายถึง สภาพแวดล้อม ซึ่งอยู่รอบ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น
- 4.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- 4.3 การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- 4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 2) แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3) แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และ

ชุมชนเมือง)

- 4) แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

5) แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

6) แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้รู้จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

7) แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน

8) แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)

9) แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

10) แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

11) แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายงานกรณี)

12) แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

13) แบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในลักษณะอื่นๆ (ถ้ามี โปรดระบุชื่อแบบเก็บข้อมูล)

2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล

2.1 ตัวชี้วัด

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัววัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบซิปปโมเดล (CIPP Model) ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 1

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.11 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indication)

2.12 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้รู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2.2 แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

แนวทางดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำสารนิพนธ์ ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่จะมุ่งควบคุมการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแต่มุ่งให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อหลักวิชาการรวบรวมได้ คังนั้น ซึ่งไม่ได้แสดงวิธีการโดยละเอียดในการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้น ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแล และตัวชี้วัดของหน่วยระบบ การดำเนินกิจการของผู้ดูแลราย

วิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลและการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธีอันได้แก่

- 1) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร.ต่างๆ
- 2) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
- 4) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน ฅบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1 บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพขงดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตัวชี้บริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SME)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล้มสลายของ

ท้องถิ่นชนบท

7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

3.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน / ชุมชนนี้ สภาพป่าและหนองน้ำสภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน / ชุมชนและตัวบ่งชี้อื่นๆ ในแบบราย บร. 1

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วย ตัวแปรตาม บร. 1 ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน / ชุมชน

2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน / ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่นๆ

5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน กรณีที่ดินทำกินของตนเอง, การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนี้ จนต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้ยืมสิน, การตลาดสำหรับผลผลิต, และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

5.2 วัฒนธรรมประเพณีหรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่นของท้องถิ่น / ชุมชน

5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

5.4 ลักษณะบางประการที่สอดคล้องถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน / ท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

3.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน / ชุมชน

ที่มาของชื่อวังโรงน้อย ได้มาจากที่มัยก่อน พื้นที่แถบนี้มีลำห้วยอยู่หนึ่งลำห้วย คือ ห้วยวังโรง และห้วยวังโรงนี้ก็มีสัตว์เล็กสัตว์น้อยมากินน้ำ ชาวบ้านจึงเรียกว่า วังโรงน้อย ต่อมาจึงให้เป็นชื่อหมู่บ้านวังโรงน้อย ก่อตั้งเมื่อ ปี พ.ศ. 2428 หรือ 117 ปีมาแล้ว คนกลุ่มแรกที่เข้ามาคือ พ่อใหญ่ชู มินทร์จันทิก และพ่อใหญ่ฮุ้น ซึ่งอาชีพแรก ก็คือ การทำถ่านขาย ต่อมาจึงทำไร่

3.2.2 สภาพปัจจุบัน

สภาพปัจจุบันของหมู่บ้านนี้ยังมีหนองน้ำเพื่อการใช้น้ำ แต่บางปีก็แห้งแล้ง ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ คือ ไร่มันสำปะหลัง ไร้ข้าวโพด ไร่อ้อย

ในด้านประชากรมีประชากรทั้งหมด 827 คน เป็นชาย 446 คน หญิง 361 คน มีจำนวนครอบครัว 239 ครอบครัว ในหมู่บ้านมีคนพิการจำนวน 6 คน ด้านประกอบอาชีพนั้นมีอาชีพทำนา 13 ครอบครัว มีอาชีพค้าขายจำนวน 5 ครอบครัว รับราชการ 2 ครอบครัว รับจ้าง 73 ครอบครัวและผู้มีอาชีพทำนาแต่ไม่มีที่นาเป็นของตนเอง 8 ครอบครัว

ในด้านการศึกษาไม่มีโรงเรียนระดับประถมในหมู่บ้าน ในหมู่บ้าน 1 โรงเรียนมีนักเรียนจำนวน 148 คน ระดับมัธยมศึกษามี 226 คน มีศูนย์เลี้ยงเด็ก 1 ศูนย์ มีเด็กจำนวน 25 คน มีคนอ่านหนังสือ ไม่ออก 56 คน

ปัจจุบันในหมู่บ้านมีร้านค้า 17 ร้าน มีสัตว์เลี้ยงประเภทต่างๆ ดังนี้ วัว 150 ตัว ควาย 100 ตัว เป็ด 800 ตัว ไก่ 500 ตัว สุกร 116 ตัว มีแหล่งน้ำซึ่งเป็นบ่อน้ำตื้น 10 บ่อ บ่อบาดาล 3 บ่อ สระน้ำ 30 สระ และห้วย 10 แห่ง ฝ่ายกั้นน้ำ 1 แห่ง

3.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน / ชุมชน

ในด้านเศรษฐกิจของชุมชนมีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 5,445 ไร่ ซึ่งแบ่งเป็นที่นา 2234 ไร่ และที่เหลือเป็นไร่มัน ไร่อ้อย ไร่ข้าวโพด จำนวน 3,211 ไร่ มีผลผลิตด้านทำนาทั้งหมู่บ้าน ปีละ 700 เกวียน ขยาย 400 เกวียน และที่เหลือจะเก็บไว้บริโภคในครัวเรือน ผลผลิตในด้านอื่นส่วนใหญ่ชาวบ้านจะปลูกทั้งมันสำปะหลังและปลูกอ้อย

และสมาชิกในหมู่บ้านไปขายแรงงานต่างถิ่น 42 ครอบครัว จำนวน 49 คน ส่งเงินเข้าหมู่บ้านรวมแล้วประมาณ ปีละ 500,000 บาท

3.2.4 ด้านวัฒนธรรม

ในหมู่บ้านวังโรงน้อยไม่มีวัดด้านภาษาที่ใช้ คือ ภาษาไทย และภาษาพื้นบ้านคือ ภาษาอีสาน และภาษาเขมร ในเรื่องของภูมิปัญญาชาวบ้านนั้นมีด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี คือด้านศาลประจำหมู่บ้าน

ในด้านประเพณีต่างๆ จะทำตามประเพณีทั่วไป และวันสำคัญทางศาสนา

3.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

1. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน อาจเกิดจาก ชาวบ้านไม่มีทุนประกอบอาชีพ, ชาวบ้านยากจน, จึงต้องไปกู้ยืมจากนายทุนที่ต่างๆ เมื่อกู้มาแล้วอาจประสบปัญหาในเรื่องของอาชีพไม่มีเงินไปคืน เพราะผลผลิตไม่ได้ผลหรือ ราคาผลผลิตตกต่ำทำให้ดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และหนี้สินเก่าเพิ่มมากขึ้นไปอีก

2. วัฒนธรรมประเพณีหรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่นๆ ของท้องถิ่น / ชุมชน กล่าวคือแบบแผนการดำเนินชีวิตของชาวบ้านหนองแวงน้อยนั้น เป็นการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันอยู่อย่างครอบครัว มีอะไรก็แบ่งปันกัน

3. ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพด้านดีในที่นี้ยกตัวอย่างเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คือญาติพี่น้องจะช่วยเหลือกันตลอด เวลาทำงานในไร้กี้จะไปช่วยกัน เวลามีงานบุญก็จะช่วยทำอาหารเตรียมงาน หรือแม้กระทั่งค่าอาหาร

4. ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน มีจำนวนเล็กน้อย เช่น เรื่องการนัดประชุม ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

4. ตัวชี้วัดประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้น ในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ก็คือตัวชี้วัดที่กล่าวมาแล้ว ในตอนท 3

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 นโยบายขอรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 2.4 เงินที่ผู้ชำระคืน
- 2.5 ผู้สมัครผู้กู้

3. ตัวชี้วัดประกอบการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
- 3.2 การแนะวิธีทำธุรกิจ
- 3.3 การรับชำระหนี้
- 3.4 การรำบัญชี
- 3.5 การชีวิตหาลาด

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระดับ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

- 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
 - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 4.2.1 จำนวนผู้ที่กู้ได้
- 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
- 4.2.4 การกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัววัดบริบทชนิดเดียวกัน ตัวชี้วัดระดับประเทศของ

หน่วยระบบ A

- 1.2 ตัวชี้วัดบริบทระบบท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัววัดบริบทชนิดเดียวกัน ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น

ของหน่วยระบบ A

- 1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
 - 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
 - 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
 - 1.3.4 หนี้สินนอกนอกระบบของผู้กู้
 - 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
 - 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
 - 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่นๆ
 - 2.3 สถานที่และวัสดุคิบ
 - 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
 - 2.5 กำลังทำงาน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
 - 3.2 การหาตลาดที่ดี
 - 3.3 การหาวัสดุคิบที่ดี
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยรวม (Immediate Result) ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
 - 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้านเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่
 - 4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
 - 4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพพอละมีความเข้มแข็งในกิจกรรมของตนเองอย่างยั่งยืน
 - 4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โครงการรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคือ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ดังนั้น เงินที่ผู้ชำระค่านี้นับเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง / หน่วยระบบ

เพราะหน่วยระบบ A ประกันความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากระบบ B กล่าวคือถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระค่านี้นก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินที่ให้กับผู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

5. ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่และตัวแปรที่ศึกษา (ถ้ามี)

การทดลองวิธีการใหม่ หมายถึง การนำวิธีปฏิบัติงาน (Process) แบบใหม่ๆ ไปใช้กับระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ ๓ ระบบการดำเนินงานของผู้แต่ละราย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่ในหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ ๓ ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 5.1.1 การทำบัญชีแบบใหม่
- 5.1.2 การหาตลาดใหม่ให้กับธุรกิจ
- 5.1.3 การเชื่อมโยงตลาดระหว่างหมู่บ้าน

5.2 ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่ในหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 5.2.1 วิธีผสมอาหารไก่แบบใหม่
- 5.2.2 วิธีเลี้ยงปลาอุกแบบใหม่
- 5.2.3 วิธีการหาตลาดที่ดี

6. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีการดำเนินงาน หมายถึง การจัดกลุ่มผู้ที่ทำกิจการเดียวกันให้เกิดกระบวนการทำงานที่ดี ในแนวคิดเชิงระบบ

พิจารณาได้จากตัวแปรดังนี้

1. การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ
2. การมีกระบวนการที่ดี
3. การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ

ศึกษาจากกลุ่มอาชีพ ปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งมีจำนวนผู้รู้ 37 ราย

- 1) การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ คือ ท่อนพันธุ์ที่ใช้ปลูก,
- 2) การมีกระบวนการที่ดี คือ การดูแลรักษา, ระยะห่างระหว่างต้นพอเหมาะ, การไถพรวนยกร่อง, การกำจัดวัชพืช
- 3) การได้ผลผลิตที่ด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ คือ เก็บเมื่อมีอายุพอเหมาะ คือ 1 ปี เปอร์เซ็นต์แป้งในหัวมัน ผลผลิตต่อไร่มีน้ำหนักมาก เมื่อมีตัวแปรเหล่านี้ก็มีรายได้เพิ่มขึ้น

7. ตัวชี้วัดอื่นๆ ที่เกิดขึ้น

- 1) ตัวแปร ชื่อ ภูมิอากาศ
- 2) ตัวแปร ชื่อ โรคที่รบกวนมันสำปะหลัง
- 3) ตัวแปร ชื่อ ราคาผลผลิต

8. ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์

ไม่มี

9. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะของค่าตัวแปร

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบว่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ เพียงใด ได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน

ตัวแปร

1. การมีกองทุนหมู่บ้าน
ทุน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- ในหมู่บ้านมีกองทุนอยู่แล้ว 2 กอง

ได้แก่ 1. กลุ่มสงเคราะห์หมู่บ้าน

2. กลุ่มออมทรัพย์

2. มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน
 - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน ซึ่งได้ศึกษาเอกสารต่างๆ ที่ได้รับมา
 - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องซึ่งกับกองทุนมาให้ ความรู้ เช่น พัฒนาการประจำตำบล, บัณฑิตกองทุน, เกษตรตำบล
3. ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
 - มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุน ซึ่งดูได้จากการจัดประชาคมซึ่งชาวบ้านให้ความสนใจและร่วมมือมาก

4. การมีวัตถุประสงค์ประสงค์ของกองทุน

- มีการพัฒนาอาชีพ
- มีการสร้างคน เช่น ทำให้เกิดอาชีพเสริมขึ้นมา
- มีการสร้างรายได้
- มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน คือ เมื่อมีรายได้ซึ่งเกิดดอกเบี้ยในแต่ละปีทางคณะกรรมการนำมาจัดสรรให้สมาชิก

5. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน

- มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน คือ ชาวบ้านในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน อบต.
- มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านมีสมาชิกจำนวน 143 ราย
- มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- มีความสามัคคีของชุมชน มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
- มีการช่วยเหลือคนชรา

6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุน

- มีจำนวนสมาชิก 143 คน
- มียอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้านบาท จำนวน 35,00 บาท

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร

1. คณะกรรมการบริหารกองทุน

- ##### ลักษณะค่าของตัวแปร
- คณะกรรมการกองทุน
 - คณะกรรมการกองทุน มีจำนวน 15 คน
 - มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบ คือ จัดประชาคม โดยมีการลงคะแนนเลือกกรรมการโดยการยกมือให้คะแนน

2. ระเบียบกองบริหารกองทุน	- มีระเบียบการบริหารกองทุน ซึ่งสมาชิกได้ร่วมสร้างระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการ
	- มีการการร่วมกันสร้างระเบียบ
3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร	- มีการประชุมของคณะกรรมการ
	- มีการรับสมัครสมาชิก
	- มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน
4. การตัดสินเงินกู้	- มีระเบียบการกู้และขอทุน
	- มีระเบียบการคิคคอกเบีย
	- จำนวนผู้กู้ที่ได้รับพิจารณา 4 ราย
5. มีการจัดสรรผลประโยชน์	มีการนำคอกเบีย มาจัดสรร ดังนี้
	1. เป็นทุนเพื่อปันผลให้สมาชิก 40%
	2. จัดเป็นสาธารณประโยชน์ 20%
	3. เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการ 20%
	4. จัดซื้ออุปกรณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุน 20%

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร

1. มีความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง
4. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง
5. มีความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่วนใหญ่นำมาปฏิบัติตาม
- ส่วนใหญ่มีความเข้าใจ
- มีการปฏิบัติตามในเรื่องของการพึ่งตนเอง
- มีการปรับใช้เทคโนโลยีให้เข้ากับการเกษตร
- มีการนำภูมิปัญญาของชาวบ้านมาปฏิบัติใช้กัน เช่น การเพาะเลี้ยงกบ

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจของสังคม

หมายเหตุ ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในที่นี้ หมายถึงรวมถึงศักยภาพและ

- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน คือ ผู้ที่ได้กู้เงินไปนำไปดำเนินการประกอบอาชีพให้ความชำนาญอยู่แล้วและมีตลาดที่จำหน่ายแน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร

1. ลักษณะเดิมของบริบทมีมากน้อยเพียงใด

ลักษณะค่าของตัวแปร

- สภาพของป่า คือ ในสมัยก่อนป่ามีความอุดมสมบูรณ์มีสัตว์น้อยใหญ่อาศัยอยู่มาก แต่ในปัจจุบัน สภาพเหลือน้อย
- สภาพของดิน คือ ดินมีลักษณะดินทรายสามารถปลูกพืชไร่ได้ดี ทำให้อาชีพบ้านทำการเกษตรได้ผลผลิตดี
- สภาพของหนองน้ำ มีเป็นลำห้วยขนาดใหญ่หล่อเลี้ยงชีวิตชาวบ้าน มีความอุดมสมบูรณ์ มีปลามากมาย
- จำนวนประชากร ในปัจจุบันประชากรในหมู่บ้านมี จำนวน 827 คน (สำรวจเดือน ธันวาคม 2544)
- อาชีพครั้งแรกของประชากร คือ ตัดไม้ทำถ่านขาย
- ถนน ในอดีตเป็นถนนทางดิน แต่ในปี พ.ศ. 2527 ถนนลูกรังเริ่มเข้ามาในหมู่บ้าน ปัจจุบันถนนลูกรัง รอบหมู่บ้านยาว 1,000 เมตร

- ไฟฟ้า ในอดีตทั้งหมดหมู่บ้านยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ส่วนใหญ่จะใช้น้ำมันก๊าด, ไฟฟ้าเข้ามาหมู่บ้าน พ.ศ. 2534 ในปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้กันทุกครัวเรือน
- ประปา ในปัจจุบันในหมู่บ้านใช้ประปาหมู่บ้านกันทุกครัวเรือน

2. การดำเนินงานที่ผ่านมา มีศักยภาพในด้านต่างๆ

2.1 ทุนด้านการเงิน

- จำนวนเงินทุนในหมู่บ้าน มีทั้งหมด 75,000 บาท (สำรวจข้อมูลเดือนธันวาคม 2544)
- จำนวนกลุ่มต่างๆ และจำนวนเงินในหมู่บ้านมีกลุ่มทั้งหมด 2 กลุ่ม รวมจำนวนเงินได้ทั้งหมด 175,000 บาท (สำรวจข้อมูลเดือนธันวาคม 2544)

2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ

- จำนวนและลักษณะประชากร จำนวนประชากรทั้งหมด 827 คน แบ่งเป็น หญิง 316 คน ชาย 466 คน
- การประกอบอาชีพ อาชีพส่วนใหญ่ของชาวบ้าน ทำเกษตรกรรม ซึ่งแบ่งได้ดังนี้ ปุ่กมันสำปะหลัง อ้อย การเลี้ยงวัว การเลี้ยงหมู และการค้าขาย
- สภาพของที่ดิน ที่ดินส่วนใหญ่จะเป็นที่ดินของตนเองได้รับเอาตามกฎหมาย
- ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปรับการสงเคราะห์จากรัฐ จำนวน 1 คน

2.3 ทูทางวัฒนธรรมประเพณี

- มีวัดในหมู่บ้าน
- การใช้ภาษาพื้นบ้าน ประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษายวนและภาษาไทย
- ประเพณีในหมู่บ้าน มีงาน สงกรานต์, งานทำบุญหมู่บ้าน, วันเข้าพรรษา
- วันออกพรรษา
- ในหมู่บ้านไม่มีโรงเรียน
- จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน มีจำนวน 6 คน ในด้านเกษตรกรรม 3 คน ด้านปรัชญา ศาสนา ประเพณี 1 คน ด้านองค์กรชุมชนมี 2 คน

1.4 ทูทางปัญญา

3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจกรรมของผู้กู้

3.1 การเกษตร

- สมาชิกที่ได้กู้เงินเพื่อการเกษตร แบ่งได้ดังนี้ คือ เพื่อปลูกพืช คือ ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน 37 คน เป็นเงิน 126,000 บาท

3.2 ค้าขาย

- สมาชิกที่ได้กู้เงินไปค้าขาย จำนวน 9 คน เป็นเงิน 78,000 บาท ทั้งหมดที่กล่าวมานั้น ล้วนแต่เป็นผู้ดำเนินกิจการ เพราะสืบทอดอาชีพจากบรรพบุรุษ มีรายได้ที่แน่นอน สามารถคืนเงินที่กู้ยืมมาได้

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 การทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน 1.1 – 1.5 ข้างต้น

2.1 ปัจจัยด้านที่ส่งผลดีในการดำเนินการอง

ตัวแปร

1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- ในการจัดตั้งกองทุนนั้น มีผู้ร่วมจัดตั้งหลายฝ่ายตั้งแต่กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, พัฒนาการที่เข้ามาประชาคม, สมาชิกในหมู่บ้านที่เขาร่วมการจัดเวทีประชาคม มีเกินครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมด

2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน

- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้านมี 2 กองทุน

- จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้านของกองทุนหมู่บ้านของกองทุนต่างๆ มีจำนวน 75,200 บาท (ข้อมูลเดือนธันวาคม 2544)

3. มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน

- ปี 2542 มีจำนวนทั้งหมด 2 องค์กร คือ

1. กลุ่มออมทรัพย์ตั้งขึ้น พ.ศ. 2544

2. กลุ่มสงเคราะห์หมู่บ้านตั้งขึ้น พ.ศ. 2533

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหากองทุน

ตัวแปร

1. มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในกาจัดตั้งกองทุน ไม่สามารถระบุจำนวนได้ เพราะไม่ข้อมูล

2. มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน

- จำนวนผู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจเงินกู้ ไม่สามารถระบุจำนวนได้ เพราะไม่มีข้อมูล

3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

- ในขณะที่ยังไม่ครบกำหนดการชำระ คั้นเงินกู้ ซึ่งไม่สามารถระดมจำนวนได้

วัตถุประสงค์ที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของเรียนรู้

ตัวแปร

1. เครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพ
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับ

ลักษณะค่าของตัวแปร

- ในหมู่บ้านได้ทำการสำรวจแล้ว ปรากฏว่ายังไม่มีกรรวมกลุ่มของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเดียวกัน
- ยังไม่การจัดตั้งขึ้นมาและการดำเนินชีวิตในชุมชน
- ยังไม่มีการจัดทำขึ้นมา กับองค์กรภายในชุมชน

วัตถุประสงค์ประการที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

1. มีความสามารถ	-	70 %
2. มีความซื่อสัตย์	-	75 %
3. ยกย่องคนทำดี	-	90 %
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	-	78 %
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	-	20 %
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	-	100 %
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	-	100 %
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	-	80 %
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	-	65 %
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	-	100 %
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	-	52 %
12. มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก	-	86 %

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่นที่นักศึกษาวิจัย

ตัวแปร

ความเข้มแข็งของชุมชน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- เรียงลำดับความเข้มแข็งจากมากไปน้อย

1. ในชุมชนมีการรวมตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน คือเป็นร้อยละ 100 ในปัจจุบันมีทั้งหมด 2 องค์กร
2. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ จากปีก่อนมี 238 ครอบครัวปัจจุบันคงมีอยู่เท่าเดิมคิดเป็น 100 %
3. มีชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา ทั้งหมด คือเป็น 66 %
4. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์คิดเป็น 75 %
5. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีการช่วยเหลือแก่ผู้ยากไร้ คิดเป็น 78 %
6. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกันคิดเป็น 100 %
7. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน คิดเป็น 86%
8. ชุมชนยกย่องคนทำความดี คิดเป็น 90%
9. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกันมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้น คิดเป็น 70 %

10. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มจากในอดีตที่ไม่ค่อยสนใจหาความรู้แต่ใจปัจจุบันมีการศึกษาหาความรู้กันมาก คิดเป็น 66 %
11. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็กสตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสจากปีก่อนมี 4 คน ปัจจุบันมีเท่าเดิมคือ 4 คน คิดเป็น 96 %

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ความนำ

ผลการติดตามประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็น รายงาน ตอนที่ 1 – 4 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการ ทั้ง 4 ประการ ซึ่งมี 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 4 ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตอนที่ 5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ ดังนี้

1.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ เพียงใด

1.2 เพื่อทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุน หรือ ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

1.3 เพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

1.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยจะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ สำหรับตัวชี้วัดหรือแปรที่ผู้ประเมิน ไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า ดี เลว ก็จะนำเสนอข้อมูล สภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะได้แสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูลและเสนอผลการตัดสินคุณค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

- เกิดจากสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ
- ขาดแหล่งเงินทุนในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ
- ระดับการศึกษาของคนในประเทศต่ำ
- การล่มสลายของเกษตรกรรายย่อย
- เกิดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

1. จัดทำแผนส่งเสริม และพัฒนา (SMEs) ในส่วนภูมิภาค โดยมีการศึกษาเพื่อบ่งชี้กลุ่ม ประเภทธุรกิจที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่
2. เสริมสร้างและเชื่อมโยงหน่วยงานรัฐ และสถาบันภาคเอกชน เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยบริการธุรกิจ และเผยแพร่ข้อมูลในระดับท้องถิ่นเป็นการให้บริการแบบ (one-stop service)
3. พัฒนาศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อการค้าและการลงทุนของ (SMEs) ในส่วนภูมิภาค
4. ให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคแก่ (SMEs) เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากระบบ E-commerce EDI และ Internet
5. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดสร้างศูนย์แสดงสินค้า กระจายสินค้าของ (SMEs)
6. อำนวยความสะดวกในการเชื่อมโยง ธุรกิจขนาดเล็กในชนบทกับวิสาหกิจขนาดใหญ่
7. กระจายงบประมาณลงสู่ชนบทโดยผ่านทางโครงการกองทุนหมู่บ้าน ธนาคารประชาชน และโดยการอื่นๆ เพื่อให้ชาวชนบทได้มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

- ประเทศไทยสั่งซื้อสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ ประเภทสินค้าอุตสาหกรรมหนัก (เทคโนโลยีขั้นสูง) ซึ่งมีราคาแพงมาก เพื่อนำมาทำหน้าที่ผลิตสินค้าการเกษตร และอุตสาหกรรมประกอบชิ้นส่วนที่ใช้แรงงานเป็นหลักและจัดว่าเป็นสินค้าส่งออกของไทย ซึ่งมีมูลค่าไม่สูงนัก ก่อให้เกิด

ปัญหาการขาดดุลการค้า การขาดเงินออกภายในประเทศ และการมีหนี้สินกับต่างประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ขณะนี้ยังไม่สามารถแก้ไขได้ ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากต่างๆ ประเทศ

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

- ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและมลภาวะเป็นต้น

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

- พืชผลทางการเกษตรขายไม่ได้ราคา

- ถูกหลอกลวงชาวเกษตรกรไม่มีงานทำ

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

เกิดการอพยพแรงงานจากชนบทสู่ชุมชนเมือง ทำให้เกิดปัญหาสังคมด้านต่างๆ ตามมาเช่น ยาเสพติด อาชญากรรม สภาพครอบครัวเกิดการแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอ เพราะ การอพยพแรงงานไปหางานต่างถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือการหนีสังคมชนบทเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรม

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ค่านิยมด้านวัตถุสังคมไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยม มีการรับวัฒนธรรมทางตะวันตกมากเกินไป

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน / ชุมชน

ที่มาของชื่อหมู่บ้าน วังโรงน้อย ได้มาจากการที่เมื่อก่อนนั้นพื้นที่ในแถบนี้ มีลำห้วยอยู่ หนึ่งลำห้วย คือ ลำห้วยวังโรง และ ห้วยวังโรงแห่งนี้ ก็มีสัตว์เล็ก สัตว์น้อยมากินน้ำ ชาวบ้านจึงเรียกว่า วังโรงน้อย ต่อมาจึงใช้เป็นชื่อหมู่บ้าน หมู่บ้านวังโรงน้อย ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2428 หรือ 117 ปีมาแล้ว คนกลุ่มแรกที่เข้ามาก่อตั้ง คือ พ่อใหญ่ชู มินทร์จันทิก ซึ่งอพยพมาจากจังหวัดร้อยเอ็ด พ่อใหญ่อุ่น อพยพมาจากบ้านโนนกลุ่ม อำเภอสีคิ้ว สาเหตุที่มาทำกินที่บ้านนี้เพราะมีป่ามากมายแลพวกเขาทำถ่านขายและจับจองเป็นเจ้าของที่ดินในแถบนี้

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

จากสภาพปัจจุบันแตกต่างจากในอดีต เพราะในปัจจุบันมีการคมนาคมที่สะดวก โดยมีการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้มากขึ้น มีการขยายโอกาสทางการศึกษา มีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ และมีอาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้นในหมู่บ้านเพิ่มขึ้น และภาครัฐยังให้การสนับสนุนในด้านสาธารณูปโภค ต่างๆ มีความเป็นอยู่ที่ดี

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมดบ้านและชุมชน

ชาวบ้านส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตร ค้าขายและรับจ้างทั่วไป รายได้จึงขึ้นอยู่กับการขายผลผลิตทางการเกษตร และภาวะทางเศรษฐกิจ

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

ยังมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมแบบเดิม เช่น การเคารพผู้ใหญ่ งานประเพณี ที่มีการอนุรักษ์ การเข้าวัดทำบุญตักบาตร ช่วงเทศกาล และในวันพระ

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่น

1. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพหลักคือทำการเกษตร ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป
2. วัฒนธรรมและประเพณีที่เด่น ประเพณีสงกรานต์ พิธีรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ การถวายเทียนจำพรรษาในวันเข้าพรรษา ตักบาตรเทโวในวันออกพรรษา ประเพณีลอยกระทง และการทำบุญตักบาตรในวันพระต่างๆ และประเพณีดำเดือนห้า
3. ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี ชาวบ้านมีความสามัคคีกันมากขึ้น ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมกันตัดสินใจ และร่วมกันแก้ปัญหา กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นที่เป็นผลดีต่อกลุ่ม
4. ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ พืชผลทางการเกษตรขายได้ในราคาต่ำกว่าต้นทุนการผลิตไม่มีการประกันราคาผลผลิตที่แน่นอน คนในหมู่บ้านยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ชาวบ้านเริ่มมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านวังโรงน้อย จำนวนประชากร 827 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย กลุ่มอายุ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18-50 ปี

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละ ของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	466	-
- หญิง	361	-
2. อายุ		
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม		-
1 ปีเต็ม - 2 ปี	42	-
3 ปีเต็ม - 5 ปี	50	-
6 ปีเต็ม - 11 ปี	82	-
12 ปีเต็ม - 14 ปี	37	-
15 ปีเต็ม - 17 ปี	44	-
18 ปีเต็ม - 49 ปี	427	-
49 ปีเต็ม - 59 ปี	74	-
60 ปีเต็มขึ้นไป	67	-
รวม	827	-

1.2 แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน จุดเด่น มีน้ำใช้ในการอุปโภค - บริโภค และใช้สำหรับทำการเกษตร มีจำนวนมากหลายแห่ง

จุดคือย ในฤดูแล้งแหล่งน้ำดินเงินไม่พอเพียงสำหรับอุปโภค บริโภค ประกอบกับไม่มีภาชนะในการกักเก็บน้ำ เพื่อใช้ในการเพาะปลูก ที่มีแหล่งน้ำจำนวนมาก แต่ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ตลอดปี เพราะส่วนใหญ่เป็นบ่อดิน

ตารางที่ 2 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไปตลอดปียึกา
บ่อน้ำตื้น	10	/	-
บ่อน้ำบาดาล	3	/	-
สระน้ำ	30	-	/
คลอง	-	-	-
ห้วย	10	-	-
หนอง	-	-	-
บึง	-	-	-
แม่น้ำ	-	-	-
ฝายกั้นน้ำ	-	-	-
เขื่อนกั้นน้ำ	1	-	-
ทะเล	-	-	-

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเป็เวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า กว่า ร้อยละ 70 ของจำนวนประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องกองทุนหมู่บ้าน
2. เงินหนึ่งล้านบาท ใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านให้ชาวบ้านผู้ไปประกอบอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลาดจน บรรเทาเหตุฉุกเฉิน ความจำเป็นเร่งด่วน ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

3. คณะกรรมการหมู่บ้าน ได้มาโดยวิธีที่ชาวบ้านเลือกกันเองในหมู่บ้าน จำนวน 15 คน และมีอัตราส่วนระหว่าง ชาย – หญิง โดดเดี่ยวกัน
4. อื่นๆ ที่เป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A
 - 4.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - 4.2 เงินหนึ่งล้านบาทที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นเงินกองทุนหมู่บ้าน
 - 4.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน ได้มาจากการคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้าน
 - 4.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืนตามระยะเวลาที่กำหนด
 - 4.5 ผู้สมัครขอกู้ต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนพบว่า
 - จุดเด่น ต้องเป็นสมาชิกอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน
 - จุดด้อย ขาดความรู้ในการทำบัญชี
2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน
 - จุดเด่น ง่ายต่อการตรวจสอบ
 - จุดด้อย ขาดความรู้ในการทำบัญชี
3. อื่นๆ เกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยระบบ A
 1. คัดเลือกผู้กู้ คือการคัดเลือกจากสมาชิก
 2. แนะนำวิธีการทำธุรกิจ ได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานราชการ
 3. การรับชำระหนี้ ชำระตามกำหนดเวลา
 4. การทำบัญชี บัญชีรายรับ-รายจ่าย ของกองทุนหมู่บ้าน

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1. ผลโดยตรง พบว่าจำนวนผู้กู้มีจำนวนมาก
 - จุดเด่น ดอกเบี้ยต่ำ
 - จุดด้อย เงินไม่พอให้กู้
2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า จำนวนทุนสะสมของกองทุน
 - จุดเด่น เป็นการส่งเสริมเงินออม
 - จุดด้อย เงินสะสมมีจำนวนน้อย
3. ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพ และความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้

2.2 ผลการประเมินหน่วย B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินการผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่าประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้ ไร่ มัน สำปะหลัง

จุดเด่น มีความชำนาญในการเพาะปลูกมันสำปะหลังการดูแลรักษาเพื่อให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้นและลดต้นทุนการผลิต

จุดด้อย เกิดภัยแล้งทางธรรมชาติทำให้ผลผลิตตกต่ำ

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่าจำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน

จุดเด่น มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ

จุดด้อย เงินกู้ที่ได้ไม่เพียงพอในการลงทุน

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่าการทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย

จุดเด่น ผู้กู้มีการกำจัดวัชพืช และการเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสม

จุดด้อย เกษตรไม่สามารถควบคุมกลไกทางการตลาด

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ผลโดยตรง จุดเด่น มันสำปะหลังหัวโตและมีน้ำหนัก
2. ผลกระทบโดยตรง ท่อนพันธุ์และค่าแรงสูง
3. ผลกระทบโดยอ้อม ราคาตกต่ำ

3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพ ไร่ มัน สำปะหลัง สรุปได้ดังนี้ อาชีพ ไร่ มัน สำปะหลัง ปัจจัยการนำเข้าที่ดีได้แก่

1. ท่อนพันธุ์
 2. พื้นที่ทำการเพาะปลูกมันสำปะหลัง
 3. เงินทุน
 4. รถไถ
 5. ยากำจัดวัชพืช
- กระบวนการที่ดีได้แก่

1. ไถตะเพื่อเตรียมดินและกำจัดวัชพืช
2. ยกร่อง

3. หยอดท่อนพันธุ์โดยใช้แรงงานคน
4. คูแครงักษาจำกัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคน หรือการใช้ยาจำกัดวัชพืช
5. เก็บเกี่ยวผลผลิต

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

1. มันสำปะหลังมีหัวใหญ่
2. เปอร์เซ็นต์แป้งในหัวมันสำปะหลัง
3. มีน้ำหนัก

4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผลที่เกิดขึ้นจากการทำไร่มันสำปะหลัง พบว่า

1. เป็นอาชีพหลัก
2. สร้างรายได้ให้กับครอบครัว
3. ลดการอพยพย้ายถิ่น ไปขายแรงงาน

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ

1. การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านวังโรงน้อยเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น
2. ระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านวังโรงน้อย จัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างเป็นระบบ และถูกต้อง
3. การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้าน วังโรงน้อย เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่
4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้าน วังโรงน้อย มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มทำนา กลุ่มแม่บ้าน และมีแนวโน้มในการจัดตั้งสหกรณ์ในชุมชนได้ ส่งเสริมให้ชาวบ้านหันมาใช้สินค้าที่ผลิตได้เองในประเทศ เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง คนในชุมชนของกองทุนหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

5.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

1. ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก
2. ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน มีเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน

5.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

1. คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูงทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น
2. จำนวนผู้กู้บางรายไม่พอใจในการอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการ เพราะได้รับอนุมัติเงินน้อย
3. คณะกรรมการอนุมัติเงินกู้มีน้อย ผู้กู้ไม่สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ขอกู้

5.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า มีหน่วยงานองค์กรต่างๆ เช่น พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่ธนาคารออมสินมาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารงานและการจัดทำบัญชีเบื้องต้น

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดพบว่า ความเข้มแข็งของชุมชน มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ ยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม มีอาชีพสามารถหาเลี้ยง
2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับชาวบ้าน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านวังโรงน้อย สรุปได้ดังนี้

1. สรุป อภิปรายผล

1.1 สรุป

1.1.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน วังโรงน้อย บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

- หมู่บ้านวังโรงน้อย มีการหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก
- หมู่บ้านวังโรงน้อย มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- หมู่บ้านวังโรงน้อย มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเองมีการสร้างศักยภาพของตนเองโดยการเรียนรู้ และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- เศรษฐกิจระดับรากฐานของประเทศได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมที่มีภูมิคุ้มกัน

1.2 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงต่อกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

1.3 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

1.1.2 วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน วังโรงน้อย
2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของทุนหมู่บ้าน วังโรงน้อย
3. ใช้ชีพชีโมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงาน บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

5. ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียน
6. ลงมือเขียนสารนิพนธ์ ตามขั้นตอนจนสมบูรณ์

1.13 ผลการดำเนินงาน

ชาวบ้านวังโรงน้อย มีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยไม่ส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการ ซึ่งได้คณะกรรมการจำนวน 15 คนให้มาบริหารจัดการกองทุนโดยระเบียบ เปิดโอกาสให้กับสมาชิกทุกคน มีการรับสมัครสมาชิกและการพิจารณาคัดเลือกผู้กู้หมู่บ้าน วังโรงน้อย มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 143 คน ยื่นคำขอกู้ 104 คน อนุมัติให้กู้ได้ 104 คน เป็นจำนวนเงินกู้ทั้งหมด 97,1321 บาท เงินกู้ที่ได้ผู้กู้ส่วนมากมีความพึงพอใจ ถึงแม้จะไม่เพียงพอในการดำเนินการก็ตาม ผู้กู้ส่วนมากนำเงินไปดำเนินกิจกรรมเดิมของตนเองโดยผู้กู้มีสถานที่และวัตถุดิบเป็นของตนเองและบางส่วนต้องซื้อจากแหล่งอื่น และผู้กู้นำเงินไปพัฒนาตนเอง โดยนำไปพัฒนาอาชีพทางการเกษตรมากที่สุดเนื่องจากอาชีพเดิมทำการเกษตรอยู่ก่อนแล้ว และเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มอาชีพและชุมชนขึ้นมีการพัฒนาอาชีพให้ดียิ่งขึ้น ทำให้ได้ผลผลิตที่ดี มีตลาดรองรับสินค้าและผลผลิตที่แน่นอน ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นลดการเป็นหนี้สินของนายทุนนอกกระบบหรือจากแหล่งอื่น ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าจึงทำให้หมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

1.2 อภิปรายผล

1.2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน วังโรงน้อย บรรลุทั้ง 5 ข้อดังนี้

- 1) การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้าน วังโรงน้อย เกิดจากความร่วมมือของคนในหมู่บ้านและหน่วยงานของรัฐที่เข้ามาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเงินกองทุนหนึ่งล้านบาท อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับชุดวิชาการวิจัยชุมชน สถาสถาบันราชภัฏ (2545:781) พบว่าการดำเนินงานจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้การวางแผนการตัดสินใจและการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้นชาวบ้าน วังโรงน้อย จึงให้ความสนใจและมีความต้องการ อยากให้มีการก่อตั้งกองทุนอย่างมากเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนาอาชีพของคนในหมู่บ้าน
- 2) การมีระบบบริหารกองทุน
- 3) การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง
- 4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม
- 5) การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

1.2.2 ศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งด้านบวกและด้านลบ

1. ปัจจัยด้านบวก

- 1) มีกองทุนเดิมในหมู่บ้านวังโรงน้อย จำนวน 2 กองทุนและปัจจุบันได้ มีกองทุนหนึ่งล้านบาทเกิดขึ้นจึงทำให้ชาวบ้านมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียน และมีเงินทุนสะสมในหมู่บ้านเพิ่มขึ้น
- 2) มีบุคลากรที่มีคุณภาพและมีคุณธรรมในการจัดตั้งกองทุน
- 3) มีภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านรู้จักนำมาปรับใช้ในการดำเนินกิจการของตนเอง

1.2.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1) คนในหมู่บ้านมีสภาพเป็นลูกหนี้ธนาคารซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้
- 2) สมาชิกผู้กู้บางรายไม่พอใจกับเงินที่กู้ได้เนื่องจากจำนวนเงินกู้ที่คณะกรรมการอนุมัติให้หนี้ไม่เพียงพอต่อการนำไปลงทุนประกอบอาชีพ
- 3) ผู้กู้ยังไม่มีเงินส่งคืน เนื่องจากในหมู่บ้านวังโรงน้อย ยังไม่ครบกำหนดระยะเวลาส่งคืนเงิน

1.2.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

ประชาชนในหมู่บ้านวังโรงน้อย มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มอาชีพเดียวกัน หรือต่างกลุ่มอาชีพ เมื่อทำกิจการได้ผลดีจะมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้นและได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานของรัฐ

1.2.4 ตัวชี้ความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

ประชาชนในหมู่บ้าน วังโรงน้อย สามารถบริหารเงินกองทุนนั้น มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองรู้จักนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจการ มีการรวมกลุ่มทำให้เกิดความสามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งกันและกัน และสามารถปฏิบัติตามกติกาที่กลุ่มกำหนดร่วมกันได้ เมื่อชาวบ้านมีความรับผิดชอบร่วมกันก็จะพึ่งตนเองได้ในที่สุด

1.2.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ

- 1) ผลโดยตรงสมาชิกผู้กู้มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตสามารถนำเงินไปซื้อวัสดุอุปกรณ์ไว้ใช้ในการดำเนินกิจการและสามารถนำเงินไปชำระหนี้กับกองทุนได้

- 2) ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้ที่ดำเนินกิจการสามารถขยายกิจการของตนเองรู้จักนำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้บางส่วน โดยทำกิจการด้วยเทคนิควิธีการที่ดีขึ้นเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะที่ เศรษฐกิจให้เข้มแข็งกว่าเดิม
- 3) ผลกระทบโดยอ้อมผู้กู้ในชุมชน ได้นำเงินไปประกอบอาชีพสามารถพึ่งพาตนเองได้ และยังมีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเอง ระดับปานกลางและยังมีผลต่อชุมชนในท้องถิ่นคือ ไม่ต้องไปทำงานต่างถิ่น เพิ่มความอบอุ่นในครอบครัว ลดปัญหาเยาวชนเสียดินและอาชญากรรม

2. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไข ระเบียบกองทุนหมู่บ้านวังโรงน้อย ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยจะต่ำกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ คือ ร้อยละ 6 บาทต่อปี
2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน ได้แก่ ควรมีเจ้าหน้าที่ของรัฐคอยอบรมและอธิบายหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละตำแหน่ง ให้มีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติจริงได้
3. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป
 - ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของชาวบ้านในหมู่บ้านวังโรงน้อย หลังจากเกิดโครงการกองทุนหนึ่งล้านบาท
 - ศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีผลต่อการเกิดอาชีพใหม่ในหมู่บ้าน
 - ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเกิดกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรื. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- นางลักษณ์ เจริญพิพงษ์. 2545. จุดเด่น จุดด้อยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. ศรีสะเกษ : วารสาร การศึกษานอกโรงเรียน
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). 2544. รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ [สปรส], 2545. วิจัยรพท. ตำรวงกองทุนหมู่บ้าน. ประชาชาติธุรกิจ
- สัมพันธ์ เจริญธิด. (31 มกราคม 2545). การบริหารกองทุนด้านบำเพ็ญประโยชน์.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางสาวกุลลาภทิพย์ มินทร์จันทิก

วัน เดือน ปีเกิด วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2521

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ประถมศึกษาปีที่ 6	โรงเรียนบ้านวังโรงน้อย	2532
มัธยมศึกษาปีที่ 3	โรงเรียนห้วยลึกผดุงวิทยา	2535
มัธยมศึกษาปีที่ 6	โรงเรียนสุรนารีวิทยา	2538
ศึกษาศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	2542

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี